

Cuprins

Prefață.....	7
Rapport sur l'ouvrage du professeur Petruț-George Bran, <i>La liberté secondo Fiorentino</i>	9
Introducere	
VIAȚA ȘI OPERA LUI FLORENTINUS	21
<i>Secțiunea întâi. Personalitatea juristului</i>	23
Capitolul întâi. Numele lui Florentinus	25
§1. Incertitudinea cu privire la prenume.....	25
§2. Cunoașterea numai a <i>cognomen</i> -ului.....	26
Capitolul al doilea. Perioada în care s-a afirmat juristul Florentinus: teze și ipoteze	27
§1. Epoca Antoninilor (138-192 d.Hr.).....	27
§2. Epoca Severilor (193-235 d.Hr.).....	32
§3. Ipoteze despre Florentinus.....	36
Capitolul al treilea. Origine, formație și poziție socială a lui Florentinus	41
§1. Origine.....	41
§2. Formație juridică.....	42
§3. Poziție socială.....	44
<i>Secțiunea a doua. Opera</i>	49
Capitolul întâi. Descriere generală	50
§1. <i>Institutiones</i> . XII cărți.....	50
§2. Caracterizare.....	51
Capitolul al doilea. Folosirea <i>Instituțiunilor</i> lui Florentinus în lucrările postclasice	54
§1. Folosirea <i>Instituțiunilor</i> în <i>Scholia Sinaitica</i>	54
§2. Impactul Legii citațiunilor asupra operei lui Florentinus.....	56
Capitolul al treilea. Folosirea <i>Instituțiunilor</i> lui Florentinus de către compilatorii iustinieni	58
§1. Utilizarea unuia sau a două manuscrise ale <i>Instituțiunilor</i> lui Florentinus.....	58

§2. <i>Instituțiunile</i> lui Florentinus ca sursă pentru <i>Instituțiunile</i> lui Iustinian	59
§3. <i>Instituțiunile</i> lui Florentinus ca sursă pentru <i>Digesta Iustiniani</i>	61
Secțiunea a treia. Conținutul și forma Instituțiilor	65
Capitolul întâi. Conținutul <i>Instituțiilor</i> lui Florentinus	66
§1. Citate	66
§2. Definiții, etimologii, reguli, exemplificări	68
§3. „Lipsa de originalitate” a operei lui Florentinus.....	70
Capitolul al doilea. Forma <i>Instituțiilor</i> lui Florentinus	73
§1. Structura folosită de Florentinus.....	73
§2. Structura folosită de Gaius și Ulpian. Diferențe față de Florentinus	74
Secțiunea a patra. <i>Digesta Iustiniani</i> 1.5.4	79
Capitolul întâi. Conținutul cărții a IX-a a <i>Instituțiilor</i> lui Florentinus	80
§1. Metoda și materia tratată.....	80
§2. Alte ipoteze cu privire la conținutul cărții a IX-a.....	81
Capitolul al doilea. Definiția lui Florentinus	82
§1. Tehnica definiției lui Florentinus și modelul său	82
§2. Definiția libertății (D. 1.5.4 pr. / I. 1.3.1).....	83
PRIMA PARTE	
PROBLEMA INTERPOLĂRII FRAGMENTULUI D. 1.5.4 pr.	85
Secțiunea întâi. Tezele interpolării fragmentului D. 1.5.4 pr.	87
Capitolul întâi. Autori care nu identifică interpolările	88
§1. Influența stoicismului.....	88
§2. Influența creștinismului iustinian.....	88
§3. Ipoteza „montajului” de definiții.....	89
Capitolul al doilea. Autori care identifică interpolările	90
§1. Adăugarea adjectivului <i>naturalis</i>	90
§2. Adăugarea expresiei <i>facultas naturalis</i>	92
§3. Adăugări referitoare la a doua parte a definiției	93
§4. Omisiuni (<i>moribus/potestate</i>) și adăugări (<i>vi/iure</i>).....	94
§5. Pierderea sau omisiunea definiției juridice „ <i>libertas ex iure Quiritium</i> ”	95

Secțiunea a doua. Opinii contrare tezelor interpolării fragmentului D. 1.5.4 pr.	97
Capitolul întâi. Clasicitatea termenului <i>naturalis</i>	98
§1. Intenția lui Iustinian de a conserva textele juriștilor clasici	98
§2. Clasicitatea textelor privitoare la <i>ius naturale</i>	98
Capitolul al doilea. Probleme de interpolare în D. 1.5.4 pr. în raport cu I. 1.3.1	99
§1. Metoda lui Wieacker	99
§2. Teza lui Schrage.....	99
Capitolul al treilea. Argumente contrarii tezelor interpolării	100
§1. Influența teoriei dreptului natural (<i>ius naturale</i>)	100
§2. Influența stoicismului.....	102
§3. Influența creștinismului	104
Secțiunea a treia. Considerații critice	105
Capitolul întâi. Clasicitatea și conținutul conceptual identic al izvoarelor D. 1.5.4 pr. și I. 1.3.1	106
§1. Interpolarea pasajului I. 1.3.1	106
§2. Clasicitatea pasajului I. 1.3.1 și același conținut conceptual cu al fragmentului D. 1.5.4 pr.....	106
Capitolul al doilea. Creștinism și libertate	109
§1. Epoca clasică și epoca iustiniană	109
§2. Procesul de aculturație între dreptul roman și creștinism.....	109
Capitolul al treilea. <i>Naturalis libertas</i> – concept al dreptului roman clasic	110
§1. Clasicitatea expresiei <i>naturalis facultas</i>	110
§2. <i>Libertas</i> în <i>ius naturale</i>	111
Capitolul al patrulea. Clasicitatea părții a doua a definiției	112
§1. Clasicitatea expresiei „ <i>nisi si quid vi aut iure prohibetur</i> ”	112
§2. Clasicitatea termenului „ <i>iure</i> ”	112
Capitolul al cincilea. Critica unei teze a lui Crifò (1958). Inexistența conceptului de „<i>libertas ex iure Quiritium</i>” în izvoarele antice	113
§1. Semnificația expresiei <i>ex iure Quiritium</i>	113
§2. Inexistența expresiei „ <i>libertas ex iure Quiritium</i> ” în izvoarele antice	114
§3. Conceptul de <i>ius</i> din expresia „ <i>vi aut iure</i> ”	115

Secțiunea a patra. Concluzii	117
I. Actualitatea dezbaterilor juriștilor romani	118
II. Curentul actual favorabil clasicității textelor privitoare la <i>ius naturale</i>	119
PARTEA A DOUA	
CARACTERUL JURIDIC AL DEFINIȚIEI LIBERTĂȚII	121
Secțiunea întâi. Doctrina care afirmă caracterul non-juridic al definiției libertății	123
Capitolul întâi. Caracterul non-juridic al întregului text al definiției	124
§1. Lipsa determinării unui curent filosofic.....	124
§2. Determinarea curentului filosofic stoic	124
Capitolul al doilea. Caracterul non-juridic al unor termeni sau expresii ale definiției	126
§1. Considerarea întregii prime părți a definiției ca filosofică	126
§2. Considerarea anumitor termeni sau expresii ale primei părți a definiției ca fiind concepte non-juridice.....	127
§3. Considerarea termenului <i>vis</i> din partea a doua a definiției ca fiind concept non-juridic.....	131
Secțiunea a doua. Doctrina care afirmă caracterul juridic al definiției libertății	135
Capitolul întâi. Caracterul juridic al întregului text al definiției	136
§1. Caracterul juridic al unui text conținând o teză filosofică (stoică).....	136
§2. Caracterul juridic al libertății de fapt	136
§3. Caracterul juridic al definiției	137
Capitolul al doilea. Caraterul juridic al unor termeni ai definiției	138
§1. Determinarea termenului <i>naturalis</i> din prima parte a definiției ca fiind concept juridic.....	138
§2. Determinarea unor termeni juridici din partea a doua a definiției.....	147
Secțiunea a treia. Determinarea persoanelor „libere” și exercițiul libertății	151
Capitolul întâi. Persoanele „libere”	152
§1. <i>Libertas</i> și <i>civitas</i> . Libertatea cetățenilor	152

§2. Libertatea numai a celor liberi	155
§3. Libertatea tuturor oamenilor.....	156
Capitolul al doilea. Exercițiul libertății în societate și față de stat.....	159
§1. Societatea	159
§2. Pozitivismul juridic.....	160
Secțiunea a patra. Considerații critice.....	163
Capitolul întâi. Critica unei teze a lui von Lübtow. Concepte diferite de libertate potrivit lui Florentinus și potrivit lui Montesquieu.....	164
§1. Definiția libertății potrivit lui Florentinus	164
§2. Definiția libertății potrivit lui Montesquieu	164
Capitolul al doilea. Critica lui Crifò.....	166
§1. Influența instituționalismului lui Santi Romano asupra gândirii lui Crifò	166
§2. Libertatea tuturor oamenilor la Cicero.....	168
Capitolul al treilea. Necesitatea luării în considerare a definiției libertății în întregime.....	169
§1. Critica unei teze a lui Cesarini Sforza	169
§2. Critica unei teze a lui Betti.....	169
§3. Caracterul juridic al întregii definiții a libertății	169
Capitolul al patrulea. Critica unei teze a lui Behrends (1998). Constrângeri juridice exterioare și caracter juridic	172
§1. Terminologia autorului.....	172
§2. Semnificații diferite de „ <i>ut velis</i> ” la Cicero.....	173
Capitolul al cincilea. Libertatea tuturor oamenilor în definiția libertății potrivit lui Florentinus.....	174
§1. Irelevanța cetățeniei romane în conceptul de libertate potrivit lui Florentinus	174
§2. Libertatea și a sclavilor	174
Capitolul al șaselea. Interpretarea greșită a termenului <i>vis dată de unii cercetători</i>.....	175
§1. <i>Vis</i> („violență”, „arbitrar”).....	175
§2. <i>Vis</i> (forța) – concept juridic.....	175
Secțiunea a cincea. Concluzii	177
I. Schimbarea în doctrină: <i>ius naturale</i> – concept juridic.....	178

II. Doctrina actuală – favorabilă tripartiției dreptului privat (<i>ius privatum</i>)	178
PARTEA A TREIA	
LIMITELE LIBERTĂȚII (<i>VIS ȘI IUS</i>)	179
<i>Secțiunea întâi. Semnificații atribuite termenilor</i>	181
Capitolul întâi. Traducerea termenului <i>vis</i>	182
§1. <i>Vis</i> observată în raport cu dreptul	182
§2. <i>Vis</i> ca element negativ de libertate	185
§3. Diferența sau identitatea semantică între „forță” și „violență”	186
§4. Ipoteza lui von Lübtow	187
Capitolul al doilea. Traducerea termenului <i>ius</i>	188
§1. <i>Ius</i> înțeles ca „sanctiune penală”	188
§2. <i>Ius</i> înțeles ca „drept civil”	188
§3. Interpretarea pozitivistă a termenului <i>ius</i>	189
§4. <i>Ius</i> interpretat ca „drept obiectiv”	190
§5. <i>Ius</i> tradus doar ca „drept”	191
<i>Secțiunea a doua. Interpretarea definiției libertății și problema limitelor</i>	193
Capitolul întâi. Libertatea este în mod intrinsec nelimitată	194
§1. Negarea libertății	194
§2. Limitarea „ <i>iure</i> ” a libertății ca „ <i>naturalis facultas</i> ”	195
Capitolul al doilea. <i>Vis</i> și <i>ius</i> sunt condiții intrinseci ale libertății	196
§1. <i>Vis</i> și <i>ius</i> – condiții intrinseci ale libertății	196
§2. <i>Ius</i> – condiție intrinsecă a libertății	200
§3. Teza lui Crifò (1958)	204
<i>Secțiunea a treia. Considerații critice</i>	205
Capitolul întâi. <i>Vis</i> și <i>ius</i> limitează comportamentul de „a trăi cum îți place”	206
Capitolul al doilea. Distincția între lege (<i>lex</i>) și drept (<i>ius</i>)	207
§1. Legea (<i>lex</i>) ca parte a dreptului (<i>ius</i>)	207
§2. Interpretări ale termenului <i>ius</i> din expresia „ <i>vi aut iure</i> ”	208

Capitolul al treilea. Comparație între D. 1.1.3 și D. 1.5.4 pr.....	209
§1. Dreptul la rezistență.....	209
§2. Asemănarea între D. 1.1.3 și D. 1.5.4 pr.....	209
Capitolul al patrulea. Raportul între <i>vis</i> și <i>ius</i>	210
§1. <i>Vis</i> și <i>ius</i> – concepte independente.....	210
§2. Considerații critice.....	211
<i>Secțiunea a patra. Concluzii</i>.....	213
I. Influența greacă asupra modului de a gândi al unor autori moderni.....	214
II. Originea confuziei între <i>ius</i> și <i>lex</i> în definiția libertății.....	215
III. Interpretarea corectă a „limitelor” libertății	216
Bibliografie	217
Index izvoare	229